

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
кафедра алгебри і математичного аналізу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 19.10. 2018 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
ВИБРАНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОЇ ГЕОМЕТРІЇ
ТА ТОПОЛОГІЇ

підготовки _____ магістра _____

спеціальності 111 Математика

освітньої програми (спеціалізації) Математика

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни “Вибрані питання сучасної диференціальної геометрії” для студентів галузі знань 11 Математика та статистика, спеціальності 111 Математика, освітньої програми Математика.

Розробники: Ілляшенко В. Я., доцент кафедри алгебри і математичного аналізу, кандидат фіз.-мат. наук.

Рецензент: Кальчук І.В., кандидат фіз.-мат. наук, доцент кафедри алгебри і математичного аналізу.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри алгебри і математичного аналізу протокол № 2 від 05. 09. 2018 р.

Завідувач кафедри:

(Кальчук І.В.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету інформаційних систем, фізики та математики протокол № 1 від 06. 09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету інформаційних систем,

фізики та математики

(Полетило С. А.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	11 Математика та статистика, 111 Математика, Математика, магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 180/ 6		Рік навчання 5
		Семестр 9
ІНДЗ: немає		Лекції 36 год.
		Практичні 36 год.
		Самостійна робота 98 год.
		Консультації 10 год.
Форма контролю: залік		

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Дисципліна “Вибрані питання сучасної диференціальної геометрії” належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін, забезпечує професійний розвиток магістра та спрямована на використання її понять, засобів і методів у суміжних математичних галузях (теоретичного та практичного характеру).

Предметом вивчення є криві та поверхні. В основу багатьох визначень покладено лінійно-алгебраїчні конструкції. Виходячи з цього подається визначення поверхні, многовиду, обґрунтовується зв'язок між геометричними і топологічними інваріантами поверхонь і многовидів.

Тензорний аналіз, теорія диференційованих многовидів – це такий матеріал, який має широке практичне застосування і його необхідно знати студентам математичних спеціальностей.

Мета навчальної дисципліни є показати важливість курсу диференціальної геометрії для розвитку сучасної математичної науки, теоретичної фізики, розширивши знання студентів теоретичними положеннями окремих питань.

Основними завданнями вивчення курсу є розширення знань студентів з курсу диференціальної геометрії, зокрема питаннями, що стосуються теорії диференціальних многовидів, тензорного аналізу; розвиток абстрактного мислення; вироблення навиків застосування теоретичних знань при розв'язуванні практичних завдань.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- поняття тензора;
- алгебраїчні операції з тензорами;
- диференціальні операції з тензорами;
- тензор кривини;
- поняття кривини ріманового простору;
- способи задання топології;
- поняття фактор-топології;
- поняття неперервного відображення;
- поняття зв'язності;
- елементи теорії гомотетій;
- групи гомологій;

До кінця навчання студенти набудуть таких умінь:

- аналізувати теоретичні положення сучасної диференціальної геометрії та топології;
- порівнювати поняття тензора у різних галузях науки;
- застосовувати алгебраїчні та диференціальні операції до тензорів;
- доводити основні теореми, що вивчаються в курсі;
- визначати способи задання топологій;
- перевіряти неперервність відображень;
- знаходити Ейлерові характеристики.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Тензори.					
Тема 1. Поняття тензора у фізиці і механіці.	6	2	2	-	2
Тема 2. Алгебраїчні операції з тензорами	13	2	2	1	8
Тема 3. Диференціальні операції з тензорами	17	3	3	1	10
Тема 4. Тензор кривини	17	2	2	1	12
Тема 5. Кривина ріманового простору в двовимірних напрямках	17	3	3	1	10
Разом за змістовим модулем 1	70	12	12	4	42
Змістовий модуль 2. Основи алгебраїчної топології.					
Тема 1. Способи задання топології.	6	2	2	-	2
Тема 2. Фактор-топологія.	11	3	3	1	4
Тема 3. Неперервні відображення	14	3	3	-	8
Тема 4. Зв'язність.	7	2	2	1	2
Тема 5. Елементи теорії гомотопій.	15	3	3	1	8
Тема 6. Накриття.	8	2	2	-	4
Тема 7. Групи гомологій.	13	3	3	1	6
Тема 8. Симпліціальний комплекс.	19	3	3	1	12
Тема 9. Ейлерова характеристика.	17	3	3	1	10
Разом за змістовим модулем 2	110	24	24	6	56
Всього годин	180	36	36	10	98

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<i>Тема 1.</i> Приклади тензорів у фізиці і механіці.	4
2	<i>Тема 2.</i> Алгебраїчні операції з тензорами.	8
3	<i>Тема 3.</i> Коваріантне диференціювання.	10
4	<i>Тема 4.</i> Кривина ріманового простору в двовимірних напрямках.	12
5	<i>Тема 5.</i> Топологічні простори. База топології. Метричні простори.	10
6	<i>Тема 6.</i> Внутрішні, граничні і межові точки підмножини топологічного простору.	8
7	<i>Тема 7.</i> Добуток топологічних просторів.	10
8	<i>Тема 8.</i> Неперервні відображення. Компактні топологічні простори. Властивості компактних топологічних просторів. Замкнені підмножини компактного топологічного простору.	8
9	<i>Тема 9.</i> Лінійна зв'язність. Властивості топології добутку і фактор-топології.	10
10	<i>Тема 10.</i> Вкладені та занурені криві і поверхні. Теорема Жордана. Криві і поверхні. Многовиди.	8
11	<i>Тема 11.</i> Двовимірні компактні многовиди.	10
Разом		98

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (мах = 40 балів)					Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1					Модуль 2		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			МКР 1	МКР 2	
Т 1-2	Т 3-5	Т 6-8	Т 9-11	Т 12-14	30	30	100
8	8	8	8	8			

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
	для заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аминов Ю. А. Дифференциальная геометрия и топология кривых. – М.: Наука, 1987. – 159 с.
2. Бакельман И. Я., Вернер А. Л., Кантор Б. Е. Введение в дифференциальную геометрию «в целом». – М.: Наука, 1973. – 440 с.
3. Бляшке В. Дифференциальная геометрия: Пер. с нем. – М.: Объед. науч.-техн. изд-во, 1935. – 330 с.
4. Борисенко О. А., Ушакова Л. М. Аналітична геометрія. – Х.: Вид-во «Основа» при Харк. держ. ун-ті, 1993. – 192 с.
5. Гелбаум Б., Олмстед Дж. Контрпримеры в анализе: Пер. с англ. – М.: Мир, 1967. – 251 с.
6. Гильберт Д., Кон-Фоссен С. Наглядная геометрия: Пер. с нем. – М.: Наука, 1981. – 344 с.
7. Дубровин Б. А., Новиков С. П., Фоменко А. Т. Современная геометрия. – М.: Наука, 1985. – 759 с.
8. Задачи по топологии / О. Я. Виро, О. А. Иванов, Н. Ю. Нецветаев, В. М. Харламов. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1988. – 91 с.

9. Залгаллер В. А. Теория огибающих. – М.: Наука, 1975. – 103 с.
10. Зорич В. А. Математический анализ: В 2 ч. – М.: Наука, 1984. Ч. 2. – 640 с.
11. Колмогоров А. Н., Фомин С. В. Элементы теории функции и функционального анализа. – М.: Наука, 1968. – 496 с.
12. Косневски Ч. Начальный курс алгебраической топологии: Пер. с англ. – М.: Мир, 1983. – 301 с.
13. Курант Р. Уравнения с частными производными: Пер. с англ. – М.: Мир, 1964. – 830 с.
14. Мищенко А. С., Фоменко А. Т. Курс дифференциальной геометрии и топологии. – М.: Изд-по МГУ, 1980. – 439 с.
15. Погорелов А. В. Дифференциальная геометрия. – М.: Наука, 1974. – 176 с.
16. Погорелов О. В. Геометрія: Підручник для 7—11 кл. – К.: Рад. школа, 1991. – 351 с.
17. Позняк Э. Г., Шикин Е. В. Дифференциальная геометрия: Первое знакомство. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 384 с.
18. Понтрягин Л. С. Гладкие многообразия и их применения в теории гомотопий. – М.: Наука, 1976. – 173 с.
19. Понтрягин Л. С. Основы комбинаторной топологии. – М.: Наука, 1986. – 118 с.
20. Рашевский П. К. Курс дифференциальной геометрии. – М.: Гос. техн. изд-по, 1956. – 420 с.
21. Свитцер Р. М. Алгебраическая топология: Пер с англ. – М.: Наука, 1985. – 605 с.